

UNIVERZITA KARLOVA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav české literatury a komparatistiky

Filologie (P7310) – Obecná a srovnávací literatura (P0232D090050)

Abstrakt (CZ)

Za zvukem literatury

Zkoumání inherentního hlasu literárních děl

Towards the Sound of Literature

Examining the Inherent Voice of Literary Works

Mgr. ě MgA. Eva Navrátilová

Praha, 2024

ŠKOLITEL: Prof. PhDr. Petr A. Bílek, CSc.

Disertace se snaží o komplexní a zároveň univerzální pojetí tématu zvuku a literatury. Činí tak různými způsoby a v rozmanitých kontextech. Text se spoléhá na neoddělitelnost sluchového vjemu od samotného procesu čtení (samozřejmě až na určité výjimky) a to jak ve smyslu porozumění obsahu skrze jeho ozvučení, tak při pojmání zvukové struktury textu jako čtenářova individuální implicitního a bezprostřední výkladu díla. Pojem zvuku je v naprosté většině případů zúžen na fenomén hlasu a řeči, tj. zvuků výsostně lidských.

Pro systematičnost argumentace je disertace rozdělena do tří částí. První se ve formě „cyklu“ vyrovnává se základními literárně-teoretickými pojmy jako vypravěč a řeč postav, ke kterým se přidává skutečná řeč a také pojem ticha v literatuře. Druhá část je pojata jako čtyři epizodní ozvěny prvotního nástinu „cyklu“ a jedná se o dílčí separované náměty související se zvukem a literaturou, která dotvářejí kontext celkového pojetí tématu. Tyto kapitoly se zabývají typografií, procesem psaní, audioverzemi literárních děl a historií čtení s ohledem na jeho zvukovou složku (zejm. pak na vývoj čtení orálního a tichého). Obě výše uvedené části jsou doprovázeny textovými úryvky literárních děl (poezie, prozy i dramatu), která ilustrují to, jak se ideje obsažené v kapitolách mohou projevat v praxi. Disertace je završena pomyslným „jádreem“ prve zmiňovaného cyklu, které se metaforickou formou snaží dobrat abstraktní zvukové esence čtení a jejích souvislostí s námi samými a naším hlubokým

prožíváním čteného. Argumentačně často užívaným principem se v této disertaci stal pojem ozvěny, a to z důvodu svého principu reverbace a kreativního přetváření ve zvuku.

Autorka disertace si neklade za cíl téma zvuku a literatury plně vyčerpat, to ani ostatně není možné, ale spíše nastínit určitý směr uvažování, ve kterém je hlasový potenciál čteného textu nikoli upozadován, ale nadto upřednostňován, jelikož je s to nám odhalit i takové vlastnosti díla a literárního zážitku, které bychom v opačném případě opominuli.

Klíčová slova

zvuk v literatuře, proces čtení, hlas, ozvěna, čtení nahlas, tiché čtení, audiální potenciál, naratologie, psycholingvistika, multioborovost v literatuře